

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

ԱՆՆՄԱՆ ՍՈՒՐԲԸ

(ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՅ)

Նման նմա ոչ ոք է
(ՏԱՆԱՐԱՆ)

Ո՞րք ես ԴՈՒ

Ս. Յովհաննէս Մկրտիչին ձօնուած առդերէն մէկուն այս յանկերգը՝ Անոր նման ոչ ոք է, ներշնչուած է Աւետարանէն, իրաւ եղական, քաջաւորի դէմք ժնն է Սուրբ Կարապետ:

Ան պատգամաւորն է Յիրոյ և ճանապարհ պատրաստողը Մեռիային:

Աւետարանիչները անոր կը նուիրեն իրենց առաջին էջերը:

Ձիւք ներկայացնելու համար անոնք կոչուեցին կ'ընեն մարգարէներէն:

Ահա կը դիկեմ իմ պատգամաւորս բոլ առջեւեղ, որ քնդի համար ճամբայ պիտի պարտասե՛ն (Մաղաքիա, Գ. 1):

Այս ծայցն է անոր՝ ու անպատիւ մէկ կ'աղաղակէ. — Տիրոջ ճանապարհը պատասեցե՛ք եւ անոր ճախընքը օսկեցե՛ք (Եսայի, Խ. 3):

Թիսուա ալ Յովհաննէսի մասին եղած վերի մարգարէութիւնները կը հաստատէ (Դհո. Է. 18-28):

Յովհաննէս վերջինն է Հին Ուխտի մարգարէներուն և նախակարապետը՝ յառաջընթացը Թիսուաի և ԺԲ. առաքելներուն, Առաջին վկան Թիսուաի Քրիստոս-Մեռիան լինելը հռչակողներուն:

Ս. Կարապետին անմիջական հետեւորդները պահ մը կը կարծեն թէ Յովհաննէս ինքն է ապաստուած Մեռիան: Անոնք կը հարցնեն իրեն համար:

«Լերդեօք ա՛յս ք Բրիստոսը» (Դհո. Գ. 15):

«Ո՞վ ես դու ... Եղիա՞ն ես ... Մարգարէ՞ն ես ...»:

«Ըսե՛ք ուրեմն մեզի, դու՛ն ո՞վ ես: Խճշ կ'ըսես բոլ մասիդ ...» (Յովհ. Ա. 20-22): Ենչտակի այս հարցումներուն Յովհաննէս կը պատասխանէ.

«Ես եմ ծայցն անոր»՝ ու անպատիւն կը կոչուի. Տիրոջ համար դուք ճանապարհ դու-

րեցե՛ք: Ես կը մկրեմ զնձ ջուրով, բայց կու գայ մէկը ինձմէ զօրաւոր, որուն կօշիկի կապերը քակելու իսկ արժանի չեմ ես. Նա պիտի մկրե՛ զնձ Սուրբ Հոգիով ու կրակով» (Յովհ. Ա. 19-27, Դհո. Գ. 15-17):

Դեռ կայ Յովհաննէսի արեւակցական մօտիկ ազգակցութիւնը Թիսուաի հետ: Մարիամ և Եղիսարեթ դուստրերն էին երկու քոյրերուն:

Ասոնց կարգին երբ նկատի ունենանք Յովհաննէսի հրաշապատում ծնունդը էյն Քերիմի մէջ Հռովմայ 749 թ. Յուլիանին, Յարդանանի անապատին մէջ անոր վարած հզնողական կեանքը, ապաշխարութեան քարոզութիւնը, երկնքի արքայութեան վերահաս լինելուն վկայութիւնը, Հերովդէս և Հերովդիա զայն կողմից ամուսնութեան դէմ երեւան բերած արի կեցուածքը, ընկերային կեանքը բարոյեցիլ յորդորները, արդարութեան պաշտպանութիւնը և իր զլխատումը, անոր մասին առանց վարանումի կրնանք ըսել. Նման նմա ոչ ոք է:

ԱՆՈՒՆԸ

Եթ յանուն ունի ան: Իւրաքանչիւրը, մէյ մէկ տաղաս, ասորդէլի, կը ընտրուէ իր դերը, հանգամանքը, շնորհքը և առանձնաշարժութիւնը: Թիւնքը զանոնք մէկիկ մէկիկ իրենց իմաստներով:

Յովհաննէս կը նշանակէ ուրախութիւն, զոր կը լինի իր լոյս ախարհի զալը իր ծնողքին՝ Զաքարիայի ու Եղիսարեթի համար, և զոր կու տայ ճշմարտութեան, ընկերային տրդարութեան նախանախնդիր, ապաշխարութեան համար մկրտուող ունկնդիրներուն և դեռ իր բարեխառութեան իրենց ուխտին հասնող հաւատացեալներուն: Մկրտիչ, մկրտողը Թիսուաի, մկրտող ու ջուրով լուսացողը ապաշխարութեան հեղողներուն: Կարապետ, յառաջընթացը շուտով հեղող Մեռիային, որուն ճամբան կը յարգարէ: Առաքելալ, Աստուծոյ կողմէ յատուկ առաքելութեամբ, մասնաւոր պաշտօնով զրկուած՝ իբր հրեշտակ, պատգամաւոր և դեռպան: Մարգարէ, գալիքն ու լինելիքը նախատեսող, ժամանակին և միջավայրին ընկերային ու քաղաքական ան-

ցուգարձները գիտող, զանազան վերլուծող, յանուն Աստուծոյ՝ իշխանաւորներն ի կարգ հրաւիրող, չորերն ու չորիքները խորանոց՝ արգիլելու համար հաւանական օգնականն ու պատուասները՝ Գալիթի վարորդն ու ճամբարաւորներն սիրոյն համար զօնողը, նահատակ, սուրբ, հերոս, Աւետիս, Աւետում, Աւետաբեր, Մուրաշ, Աստուծոյ կամ երկնքի թաղաւորութեան և Մեխայի գալուստի բարի լուրը, Աւետաբան, արեւոտ տուող(“):

Եւ սուրբն է որ իսկապէս կ'ապրի և կը փառաւորէ իրեն տրուած անունները: Նման նմա ոչ ոք է:

ՏԵՂԸ

Տիրամայր Ս. Աստուածածնէն յետոյ եկեղեցւոյ ամենէն շատ յիշատակած և փառաբանած սուրբն է Յովնաննու Մկրտտիչ, որ մեր եկեղեցւոյ մէջ կը տօնուի տարին չորս անգամ: Յովնաննու կարապետի ծնունդն ու գլխատումը առանձին առանձին և երկու անգամ ալ՝ նոյն Ս. Աթոռադինէի և ապա Յոր Նրսիսէիին հետ միասին: Աստուածայայտուութեան օրը Մկրտութեան Զրօրհնէքին կը կցուի նախատօնակը Յովնաննու Մկրտչին: Ս. Մնղեան Ութօրէքին կը հետեւի տօնը Յովնաննու կարապետի ծնունդին: Շատ ժամ աղօթքներու և Ս. Գառաւորի մէջ Ս. Կոյսին հետ կը յիշուի Յովնաննու Մկրտչը: Եկեղեցւոյ աւագ խորանի կողմէնակի զոյգ սեղաններէն մէկը սովորաբար կը նուիրուի Ս. կարապետին:

Ս. Լուսաւորիչ կեսարիոյ մէջ հայրապետ ձեռնադրուելէն ետքը Հայաստան վերադարձին, իրեն հետ ընծայ կը բերէ Ս. Յովնաննու կարապետի նշխար և կը կանգնէ Մշոյ Ս. կարապետը՝ իբր աշխարհախումբ ուխտաւորի: Հոն և որ դարերէ ի վեր ամէն տարի Ս. կարապետի շնորհը — մուրաք, — առնելու համար ուխտի կ'երթան հաւատաւորները, յատկապէս

մարդախողերու, մանաւանդ լարախողի նուիրուող երիտասարդները:

« Նշանաւոր են իր անունը կրող հետարի Ս. կարապետ և Քաղէի Ամբաստան: Կարելի է թուել Ս. կարապետի նուիրուած եկեղեցիներն ժաղպոցները:

Ս. Յովնաննու Մկրտչի յանունով քրիստոնեայ ըլլոր երկիրներու մէջ անհամար են միաբանական, խաչակրական տաղանդներ, մարդասիրակամ և կրօնական, կրթական և այլ քաջերն ու հաստատութիւնները:

Ս. Յովնաննու կարապետը տարբեր դերերու մէջ ներկայացնող արեւմտեղ գլուխ-գործոցները՝ արձան, նկար, քանդակ, անգին գանձերն են աշխարհի հարուստ եկեղեցիներուն և թանգարաններուն:

Ի մտի աւնենալով այս ամէնը, հոս կ'ընալի է. թէ ինչու Հայոց եկեղեցին Ս. Մնղեան և Աստուածայայտութեան Ութթօրէքին կը կապէ Յովն. կարապետի ծնունդն տօնը՝ իբր սկիզբն ու գլխից եկեղեցական տարեմուտի տօնակարգին:

ՄԱՌԻՆԻԸ

Հրաշապատում է Յովնաննու կարապետի ծնունդը: Հայրը՝ Զաքարիա, քոյ հանայ է Աստուծոյ: Մայրը՝ Նշխարէթ, Անարունի ցեղէն, մօրաքոյ դուստրն է Ս. Կոյս Մարիամի: Տարիներ կը Կոյս հին Զաքարիայի և Նշխարէթի տոնանունութեան վրայէն, բայց դեռ անպտուղ են անոնք: Ամուսնութեան նախադիմք կ'ուտէ զիրենք: Զուկի մը բերկրանքին կարօտով կը մոռնին թէ և ծնրացած՝ բայց դեռ կը չարունակեն աղօթել ոք երկնքի դուներ բացօթին իրենց առջև: Թէ և դա, բայց Աստուծոյ ողորմութիւնը կը յայտնուի իրենց: Օր մը երբ Զաքարիա Անդոմոնի Տաճարի խնկոցին մէջ հերթական պաշտօն կը կատարէ, կ'ուսնենա անսխիւք մը: Հրեւտակը կ'երեւի իրեն և կոտ քայ անտիւր իրենց ծննդէ գաւկին, որ ըստ հրեշտակի պատուէրին կոչուելու է Յովնաննու, այսինքն ուրախութիւն, զոր Ամրոդին պիտի բերէ իրենց և շատ շատ տրուան: Հրեշտակը կ'ըսէ թէ գալիք Յովնաննու մեծ պիտի լինի Նշխարի պէտ:

(“) Մեզ մօտ նա ծանօթ է նաև Ամրոդի կոչուումով, իբր գաւակ կամ նրդի ամուլ, չբեր, ննեթին, անպտուղ ծնողքի: Հրեւաւոր է Բաղէի Ս. Կարապետ Ամրոդի, մեղավորական ձեռով Ամրոդի վանքը, որ Ժեյ - ԺԸ. դարերու և Կ. Գալիթի իբր ուղարկուող և համալրողներն:

թէ նա՞ դարձի պիտի բերէ անհաւատանքը և զանոնք՝ պիտի ընէ փայլունոր Աստուծոյ:

Չաքարիտ կ'այլալլի, պտճը ոչ առնածին և ոչ ալ լսածին կը հաւատայ: Ուստի և պապանձումն Չաքարիտայի, որ կը վերջնաւոր ծնունդովն ու Յովնանէս անուանակոչումովը Ամբողի Ս. Կարապետին:

ՍՆՈՒՆԴԸ

Հրաշածին մանուկը, որ ճիճի և կը զօրանայ հոգիով, զեռ պատանի կը հրա-
ժարի աշխարհէն, մորմնակոն հանգընե-
րէ, կը քաշուի Յորդանանի անապատը, կը ճգնի քարայրի մը մէջ, մտեղնի համը չի գիտնար, գինի և օդի բերանը չ'առնար, կը սնանի լուրով, բանջարով, մա-
րտով և վայրի ծնորդով: Ան տարիներով կը հաղուի ժիւնոյն կոշտ կապան եւզաթի բուրդէ և մէջքը կը պնդէ մաշկեղէն գոտիով:

Յովնանէս կարապետ կարեւորութիւն չ'ընծայէր առօրեայ ապրուստի մանրամասններուն, կը փախչէ պերճանքէ, վստիկ չ'առնէր որ կեանքը աւելի է անոնցմէ: Նա մօտէն կը տեսնէ թէ Աստուած ինչպէ՞ս կը կերակրէ վայրի ագաւանները, երկնքի թռչունները, որոնք ոչ կը ցանկն, ոչ կը հնձն և ոչ կ'ամբարեն: Ան կը տեսնէ թէ ինչպէ՞ս կ'ածի և կը զորքաբուրդէր զաշտի շուշանը, որ ոչ կը ճգնի, ոչ կը բռնի և ոչ կը հիւսէ, բայց իր բնական գեղեցկութեամբ կը գերազանցէ Սո-
ղոմոն արքան և Սաբայի թագունին, որոնք կը լողան ու կը շողան իրենց ծիրանի և գոհաբեղէն զարդերուն մէջ:

Սուրբ վստահ է թէ Արարիչը, որ այնքան երփներանգ գոյներով և թարմութեամբ կը գեղեցկացնէ պարտէզներու և դաշտի կանաչները, որոնք այսօր կան և վաղը հնոց կը նետուին այրող հրաշմանէին չ'անասներ իր զաւակները: Աստուած գիտէ և աւելիով կը հոգայ մարգուն կարիքները, ուստի մեծ անապատականը հոգ չ'ընի որ ասոնց համար: Նա գիշեր ցերեկ հեռամուտ կը լինի Աստուծոյ թագաւորութեան, որ վեր է և աւելի քան աշխարհի բոլոր ինչքերը կորստական:

Սիր Տէրը կ'ըսէ. «Գործած է թէ մարդ միայն հացով չ'ապրիր, այլ Աստուծոյ բոլոր խօսքներովը» (Գլ. Գ. 4):

Այս է զոր Ս. Կարապետը կը լսէ, կը զգայ, կը տեսնէ, կը ճաշակէ իր ալմթքի, խոկումի և ներշնչումի պահերուն, երբ վերացած հոգիով կը հաղորդուի Աստուծոյ, բնութեան, ծառ ու ծաղիկի, վայրի հաւքերու, երկնքի աստղերուն, արեւուն և լուսնին հետ, որոնք Աստուծոյ փառքը կը պատմեն ըստ Սաղմոսի (ժ.Ը. 2):

ՁԱՅՂԸ

Հնչուն է և զօրեղ ձայնը Յովնանիս կարապետի: Ան շուտով կ'արձագանգէ Յորդանանի անապատէն և կ'ըսանի մինչև Հրէաստանի — Յուդա —, Սամարիայի և Գալիլիայի ծագերը: Իր համբուր կը տարածուի: Մարդիկ կ'իմանան նմանը չուսնեցող մարգարէին մօտին: Ամէն տեղ, ամէնքը կը խօսին նոր կարապետին, նոր առաքեալին, նոր առաջնորդին, նոր աւետարեթին և նոր վկային մօտին:

Նւա՛ն րազմութիւնները մօտակայ գիւղերէն և հեռաւոր քաղաքներէն ճամբայ կ'ելլեն և շարան շարան կը թափին անապատը՝ անձամբ լսելու անոր ձայնը, ունկնդրելու անոր քարոզները, խոստովանելու իրենց մեղքերը, Յորդանան գետի մէջ անոր ձեռքով լուացուելու՝ ընդունելու համար մկրտութիւնն ապաշխարութեան:

Շուտով կը շատան Յովնանիս կարապետի հետևորդները՝ Յովնանէսեանք, որոնք զուցէ աւելի շատ են և զօրաւոր քան իսրայէլի ազգային-կրօնական ժիւն կուսակցութիւններն ու խմբակցութիւնները:

Ասիկա կը զբգռէ նախանձն ու զայն բոյթը իշխանաւորներուն և խմբակցութիւններուն՝ Փարիսեցի, Սադուկեցի, քահանայապետական, որոնք ակառայ կը կրճատեն և դուրս կը լարեն, միանգամ ընդմիջող մարկելու և խեղդելու համար առիւծի պէս գոռացող ձայնը անապատականին: Նւ բանտ կը նետեն մեծ կարապետը, որ յանուն Աստուծոյ և որդութեան, բարոյականի դրօշը բարձրացուցած՝ իրաւ մարգարէի հոգիով և Ս. Գրքի

համութեամբ զինուած՝ ապաշխարութեան մկրտութեան կը հրաւիրէ ըստ իր, կը խորանէ կարգ ու կանոնի դէմ անսաստող ամբարշտանքը իբր իժի ծնունդ, կը ձաղկէ մեղքն ու անօրէնութիւնը, չի խնայեր Հեղբայրէի, որ օրէնքի հակառակ ամուսնացած էր իր եղբոր կնոջ՝ Հերովդիոյի հետ եւ եղած քար քայթակղութեան ամէնուն:

Ետայի մարգարէի դրածին համաձայն՝ Այս ձայնն է անոր՝ որ կ'աղաղակէ անապատին մէջ. — Տիրոջ նանապարհը պատաստեցեմ եւ անոր տալիքները դիւրեցեմ: Բովանակի ձորերը պիտի լեցունիմ, բոլոր լեռները եւ բլուրները պիտի խոնարհին, դժուարիցները պիտի դիւրանամ եւ առապարհները պիտի դառնամ հարթ նանապարհներ, ու ամէն մարմին պիտի տեսնէ Աստուծոյ փրկութիւնը (Ղկո. Գ. 4-6; Հմմտ. Ես. Խ. 3-4):

ՔԱՐՈՂԱԸ (Մաթ. Գ., Ղկո. Գ., Յովհ. Ա.)

Յովհաննու կարապետի քարոզը հրաւիրէ զղլումի, ապաշխարութեան, մկրտութեան: Անիկա ոտոտ է գայթակղական ամէն արարքի, խաղաղան՝ մեղքի եւ կեղծիքի: «Իժի ծնունդներ», կը գոռայ ան ամբարշտանքի հրեան, «ո՞վ ըսաւ, ո՞վ համբայ ցոյց տուաւ ձեզի թէ կրնաք փախչիլ դաւիթ քարկութենէն, Աստուծոյ դատաստանէն»:

«Զղջացէք, ապաշխարութեան պատուգներ տուէք: Միայն նախնիքներով մի՛ պարծիք: Կացինը պատրաստ է ծառերու բունին: Ամէն ծառ որ բարի պտուղ չի տար, կը կտրուի եւ կրակի կը նետուի:

«Ով որ երկու զգեստ ունի, մէկը թող տայ չունեցողին: Մարդ մի՛ հարբոս

աւարէք, մի՛ խաբէք, մի՛ խաղախէք, եւ դրամական եւ այլ նենգութիւն մի՛ ընէք: Գոհացէք ձեր ունեցածովը, ձեր թռչակովը, եւ զեղծում մի՛ ընէք:

«Մեղքերու քառութեան համար, ապաշխարութեան մկրտութիւնն ընդունեցէք:

«Ես միայն ջուրով կը մկրտեմ ապաշխարանքի համար: Բայց Նա որ ինձէ յետոյ կու գայ՝ կը մկրտէ հոգիով եւ կրակով...:

«Ահաւասիկ Աստուծոյ Գառը, որ կը վերցնէ աշխարհի մեղքերը: Անոր ձեռքն է հեծանոցը: Նա կը մաքրէ կուր, ցորենը կը ժողովէ շտեմարան, յարգը կու տայ կրակին:

«Ահա, Նա է Աստուծոյ Որդին, Քրիստոս, Մեհիան:

«Ես տեսայ Ս. Հոգիին աղաւնակերպ իջնելն ու Անոր վրայ հանգչիլը: Լսեցի երկինքէն եկող ձայնը որ կ'ըսէր Անոր. «Ինչեւ ես իմ սիրելի որդին, ես հաւնեցայ քեզի» (Մաթ. Գ. 22):

«Ապաշխարեցէք, մկրտուեցէք: Մօտ է երկնքի արքայութիւնը:

«Մօտիկ ըրէք Ետայի մարգարէին պատգամը. «Տիրոջ նանապարհ պատաստեցեմ, Անոր համար տալիք դիւրեցեմ» (Խ. 3):

Շատ են ուրբերը: Շատ նաեւ քարոզիչներն ու քարոզները: Բայց ամէնուն մէջ եւ ամէն տանն մէկ հատիկ է Յովհաննէս կարապետ՝ Աննաման Սուրբը: Նայնալէս է անոր քարոզը՝ պարզ, չեշտակի, աղդու եւ այժմէական:

«Նման նմա ոչ ոք է»:

29-02 ԵԳՍ. ՅԵՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ